

IN HET VELD – Dobberen op de Pechora-rivier

Het wordt hier nauwelijks donker, tegen 12 uur ga ik in mijn tent en als ik wakker schrik lijkt het 7 uur maar is het nog maar half 2... We kamperen langs de Russische Pechora-rivier; Stef en Mervyn van het RIZA, Sergey de zoöloog en ik. De Pechora is met 1.800 km de helft langer dan de Rijn, met slechts één brug erover. De rivier ontspringt in de Oeral, op de grens met Azië. Een extreem dunbevolkt gebied met een paar steden en dorpen, twee uur vliegen vanaf Moskou.

Na een ontbijt van vissoep met grauw brood duwen we de rubberboten af. Terwijl de rest van ons internationale team met de helikopter naar het volgende kamp gaat, laten wij ons met twee boten 150 km afzakken, en doen ondertussen waarnemingen van vogels, zoogdieren en insecten. De rivier is hier maar 30 meter breed, het landschap een aaneenschakeling van bossen, soms rotspartijen, zandbanken en moerassen. In twee dagen tijd passeren we een kamp met zeven huizen op de plek waar we het strikte reservaat Yugyd Va uitvaren, en later een dorpje van misschien 50 verspreide boerderijen. Bij het kamp stappen we uit voor een praatje met de parkwachters. Met hooivorken helpen we bij het binnenhalen van het hooi.

In de Sovjettijd werd het hooi met helikopters van het leger vervoerd naar grote boerderijen. De soortenrijke graslanden raken nu overwoekerd door bos.

Gedurende een maand veldwerk vanuit vijf verschillende kampen langs de Pechora verzamelen vijftien specialisten gegevens over biodiversiteit. Hoe veranderen ongegrepte riviersystemen en oerbossen door bosbouw en oliewinning en wat doet dat met de biodiversiteit? We maken transecten vanuit de rivier, verzamelen data en koppelen dit aan satellietbeelden. Ik werk aan amfibieën en de integratie van alle data op landschapsschaal. Cultuurverschillen maken het werk lastig, ook door de taalbarrière; niet iedereen spreekt Engels. De Russische botanicus weigert op landschapsschaal te werken, en is vastbesloten zoveel mogelijk veldwerk in de oerbossen te doen, waar verstoring minimaal is.

Wat blijft is de enorme schaal van het landschap: in een uur met de helikopter zie je vooral bossen, wat dorpen en pijpleidingstraten onder je langs trekken. Geen wegen, nauwelijks landbouw. Volop natuurlijke rivierprocessen, een landschap met natuurlijke samenhang: van venen, sequenties van loof en naaldbossen en

doorstroomvenen tot de zand- en grindbanken van de rivier. Zoogdieren (beren, rendieren) zijn er wel maar we zien ze niet. Het zijn geen Oostvaardersplassen: behalve bevers lijken dieren weinig invloed op te hebben het systeem.

'Bonte avond': aan tafels op de oeverwal kijken we uit over de grindbanken van de vlechtende rivier. De wodka is op, dus worden de laatste flessen alcohol 98% (om insecten te conserveren) soldaat gemaakt. De volgende ochtend pikt de helikopter ons op van de grindbank en vliegen we –de meesten met hoofdpijn- terug.

THEO VAN DER SLUIS